

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.011.01.2017

P/17/080

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań

T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01

lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/080 - Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Izabela Chlebowska-Gąszczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/79/2017 z 15 maja 2017 r. (dowód: akta kontroli str.1-2)
Jednostka kontrolowana	Zakład Przemysłu Mięsnego Biernacki sp. z o.o., ul. Dworcowa 47D, Golina, 63-200 Jarocin (dalej: „Spółka” lub „Pracodawca”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Kubik, Prezes Zarządu Spółki. (dowód: akta kontroli str. 4-10)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹ spełnianie przez Pracodawcę warunków do otrzymania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej: „PFRON”) dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wypłacanych im w latach 2014-2016.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Spółka terminowo przekazywała wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych za objęte kontrolą miesiące 2014, 2015 i 2016 roku na wskazane przez nich rachunki bankowe. Dane wykazane w przesłanych do PFRON wnioskach Wn-D² i informacjach INF-D-P³ były zgodne z dokumentacją osób niepełnosprawnych, w odniesieniu do których Pracodawca otrzymał w badanym okresie dofinansowanie z PFRON.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na wnioskowaniu o dofinansowanie do wynagrodzeń pracownika niepełnosprawnego z orzeczoną lekką stopniem niepełnosprawności i ustalonym prawem do emerytury, na którego pomoc ta nie przysługiwała, a także na nieterminowym opłacaniu składek ZUS⁴ w niektórych miesiącach 2014, 2015 i 2016 roku.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Wn-D - wniosek o wypłatę miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (dalej: „Wnioski Wn-D”).

³ INF-D-P - miesięczna informacja o wynagrodzeniach, zatrudnieniu i stopniach niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych (dalej: „Informacje INF-D-P”).

⁴ Składki na: ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy (FP), Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) i Fundusz Emerytur Pomostowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Spełnianie warunków do otrzymania dofinansowania oraz przestrzeganie przepisów w zakresie uprawnień pracowników niepełnosprawnych

1. Zakład Przemysłu Mięsnego Biernacki sp. z o.o. działa na podstawie umowy spółki⁵ z dnia 7 grudnia 2006 r. W latach 2014-2016 przedmiotem działalności Spółki było m.in. (1) przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu⁶, (2) produkcja mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu i królików, (3) magazynowanie i przechowywanie towarów.

(dowód: akta kontroli str. 4-17)

2. Przeciętne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wynosiło 1240,50 w 2014 r., 1327,67 – w 2015 r. oraz 1259,78 – w 2016 r. W okresie tym Spółka zatrudniała pracowników niepełnosprawnych, co w przeliczeniu na etaty stanowiło: 102,82 etatu (8,29% wszystkich etatów), 109,38 (8,24%) oraz 105,58 (8,38%). W tym odpowiednio: 57,03, 57,12 i 59,43 etatów dotyczyło osób z orzeczoną lekką stopniem niepełnosprawności, 45,11, 51,44, 45,97 z umiarkowaną stopniem niepełnosprawności i 0,67, 0,83, 0,18 ze znaczną stopniem niepełnosprawności.

Na dzień 31 grudnia 2014 r. w Spółce zatrudnionych było 1326 osób (1317,90 etatów) w tym 108 osób niepełnosprawnych (106 etatów), z czego 61 z lekką stopniem niepełnosprawności i 47 z umiarkowaną stopniem niepełnosprawności. Na dzień 31 grudnia 2015 r. zatrudnione były 1383 osoby (1373,78 etatów) w tym 118 osób niepełnosprawnych (117 etatów), z czego 66 z lekką stopniem niepełnosprawności i 52 z umiarkowaną stopniem niepełnosprawności. Na dzień 31 grudnia 2016 r. w Spółce zatrudniano 1244 osoby (1234,90 etatów), w tym 96 osób niepełnosprawnych (95,50 etatów), z czego 57 z lekką stopniem niepełnosprawności i 39 z umiarkowaną stopniem niepełnosprawności.

Pośród 189 osób niepełnosprawnych, zatrudnionych w latach 2014-2016, których wynagrodzenia dofinansowane były z PFRON, 20 osób zatrudnionych było na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, pozostałe osoby na czas określony lub okres próbny.

(dowód: akta kontroli str. 18-28, 63-66)

Łączna wysokość przekazanego przez PFRON dofinansowania do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych za lata 2014-2016 wynosiła 2.001.225,74 zł, z czego 588.579,01 zł stanowiło dofinansowanie do wynagrodzeń wypłaconych za 2014 r. (za miesiące: od marca do grudnia⁷), 728.506,97 zł – do wynagrodzeń wypłaconych za 2015 r.⁸ i 684.139,76 zł – do wynagrodzeń wypłaconych za 2016 r.⁹

(dowód: akta kontroli str. 25-27)

⁵ Sporządzonej w formie aktu notarialnego Rep. A Nr 6262/2006 z dnia 7 grudnia 2006 r. Spółka wpisana została do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 19 grudnia 2006 r.

⁶ Przeważająca działalność wg. Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) – 1011Z.

⁷ W tym: 57,5 tys. zł – 03/2014, 62,9 tys. zł – 04/2014, 60,2 tys. zł – 05/2014, 56,8 tys. zł – 06/2014, 59,4 tys. zł – 07/2014, 60,8 tys. zł – 08/2014, 60,7 tys. zł – 09/2014, 58,7 tys. zł – 10/2014, 56,7 tys. zł – 11/2014, 54,8 tys. zł – 12/2014.

⁸ W tym: 55,9 tys. zł – 01/2015, 59,5 tys. zł – 02/2015, 58,7 tys. zł – 03/2015, 60,8 tys. zł – 04/2015, 62,2 tys. zł – 05/2015, 62,3 tys. zł – 06/2015, 62,7 tys. zł – 07/2015, 60,3 tys. zł – 08/2015, 62,2 tys. zł – 09/2015, 60,6 tys. zł – 10/2015, 61,3 tys. zł – 11/2015, 61,8 tys. zł – 12/2015.

⁹ W tym: 60,2 tys. zł – 01/2016, 56,6 tys. zł – 02/2016, 54,5 tys. zł – 03/2016, 53,1 tys. zł – 04/2016, 51,7 tys. zł – 05/2016, 49,7 tys. zł – 06/2016, 60,1 tys. zł – 07/2016, 60,2 tys. zł – 08/2016, 60,7 tys. zł – 09/2016, 59,6 tys. zł – 10/2016, 58,7 tys. zł – 11/2016, 58,9 tys. zł – 12/2016.

Za styczeń i luty 2014 r. oraz sierpień, wrzesień, październik i grudzień 2013 r. prezes zarządu PFRON odmówił Spółce wypłaty miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. W uzasadnieniach wydanych decyzji organ I instancji wskazał, że z dokumentacji będącej w posiadaniu PFRON wynika, że składki ZUS od wynagrodzeń za ww. miesiące nie zostały w całości opłacone w terminie. W związku z powyższym organ I instancji stwierdził, że strona nie spełniła warunku umożliwiającego wypłatę dofinansowania określonego w art. 26a ust. 1a¹ pkt 3 ustawy¹⁰ z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹¹ (dalej: ustawy o rehabilitacji), tj. nie poniosła w terminie kosztów płacy dotyczących składek ZUS, a zatem pomoc publiczna w postaci miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń zatrudnionych osób niepełnosprawnych za te miesiące nie może zostać udzielona. Od powyższych decyzji Spółka złożyła odwołania. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jako organ II instancji, uchylił w całości¹² decyzje prezesa zarządu PFRON i przekazał mu sprawę do ponownego rozpatrzenia. W uzasadnieniu Minister wskazał m.in., że przy ponownym rozpatrzeniu sprawy organ I instancji powinien ponownie ustalić, w jakiej wysokości Spółka zobowiązana była do opłacenia składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, FP i FGŚP od wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, tj. od wyłącznie pracowników, o których dofinansowanie do wynagrodzeń ubiegała się Spółka. Do dnia zakończenia przez NIK czynności kontrolnych w Spółce, nie zostały wydane prawomocne decyzje dotyczącego wypłaty dofinansowania.

(dowód: akta kontroli str. 29-53, 279-283)

W okresie objętym kontrolą stan i struktura zatrudnienia, zgodnie z przedstawionymi danymi z systemu kadrowo płacowego Spółki, pozwalały Pracodawcy ubiegać się o dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych, gdyż zatrudniał co najmniej 25 osób, w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, i osiągał wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6%¹³.

(dowód: akta kontroli str. 484-489, 517-521, 553-569)

W latach 2014-2016 w Spółce zatrudnionych było (w różnych okresach) ogółem 189 osób niepełnosprawnych, których wynagrodzenia dofinansowane były z PFRON. Szczegółową kontrolą objęto dokumentację 40 osób¹⁴, które w trakcie zatrudnienia w Spółce i pobierania przez Pracodawcę dofinansowania do ich wynagrodzeń z PFRON, posiadały ważne orzeczenia dokumentujące niepełnosprawność wydane przez: zespoły orzekania o niepełnosprawności (wojewódzki, powiatowe¹⁵), ZUS oraz Obwodowe Komisje Lekarskie ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia. Orzeczenia te znajdowały się w aktach osobowych pracowników.

(dowód: akta kontroli str. 18-20, 67-89, 730)

¹⁰ Miesięczne dofinansowanie nie przysługuje jeżeli miesięczne koszty płacy zostały poniesione przez pracodawcę z uchybieniem terminów, wynikających z odrębnych przepisów, przekraczającym 14 dni.

¹¹ Dz.U. z 2016 r., poz. 2046 ze zm.

¹² Decyzje z dnia 21 grudnia 2016 r., 9 stycznia 2017 r. oraz 17 stycznia 2017 r.

¹³ Nie miały więc zastosowania wyłączenia wynikające z przepisów art. 26a ust. 1a ustawy o rehabilitacji

¹⁴ Pierwotnie wybrano dokumentację 60 osób, tj. po 20 pracowników zatrudnionych w wybranych trzech miesiącach 2014, 2015 i 2016 r., przy czym część pracowników wystąpiła ponownie w różnych latach, powodując, że badaniem objęto dokumentację niepowtarzających się 40 pracowników.

¹⁵ Były to orzeczenia wydane przez: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie Wielkopolskim (Poznań) oraz przez powiatowe zespoły orzekania o niepełnosprawności w: Jarocinie, Rawiczu, Szamotułach, Pleszewie i Gostyniu.

Osoby te zaliczono do grupy pracowników niepełnosprawnych na podstawie przedstawionych przez nich 36 niepowtarzających się orzeczeń¹⁶, wydanych przez zespoły orzekania o niepełnosprawności (wojewódzki, powiatowe). Spośród tych orzeczeń 33 (tj. 91,7%) były orzeczeniami wydanymi po 2007 r.

(dowód: akta kontroli str. 67-87)

Wynagrodzenia niepełnosprawnych pracowników, w miesiącach objętych kontrolą, zgodnie z regulaminem pracy, przekazywano na wskazane przez nich rachunki bankowe, w terminie od 10 dnia następnego miesiąca kalendarzowego.

(dowód: akta kontroli str. 90-156, 728-729)

We wnioskach o wypłatę miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Wn-D) oraz w miesięcznych informacjach o wynagrodzeniach, zatrudnieniu, stopniach i rodzaju niepełnosprawności pracowników niepełnosprawnych objętych kontrolą (INF-D-P), które przekazano do PFRON w okresie objętym kontrolą, wykazano odpowiednio: stan zatrudnienia oraz rodzaj niepełnosprawności, w podziale na poszczególne stopnie niepełnosprawności, zgodnie z dokumentami źródłowymi i danymi zbiorczymi z systemu kadrowo płacowego Spółki. Wyjątkiem były informacje o posiadanych schorzeniach szczególnych, których Spółka nie wykazywała. Spółka nie występowała zatem o przyznanie jej podwyższonego dofinansowania do wynagrodzeń osób posiadających takie schorzenia.

(dowód: akta kontroli str. 477-594)

W części C informacji INF-D-P, składanej do PFRON w latach 2014-2016¹⁷, nie wykazano schorzeń szczególnych pracowników, które wskazane były w orzeczeniach o niepełnosprawności lub innych równoważnych dokumentach. Konsekwencją tego było nieskorzystanie przez Spółkę z przysługującego jej, na podstawie art. 26a ust. 1b ustawy o rehabilitacji, podwyższonego dofinansowania do wynagrodzeń tych osób.

(dowód: akta kontroli str. 479-552, 716-727)

Spółka, w stosunku do dwóch pracowników posiadających orzeczenia o niepełnosprawności, w części okresu kontrolowanego występowała o dofinansowanie z PFRON, a w części o takie dofinansowanie nie występowała, chociaż obowiązywały te same orzeczenia o niepełnosprawności¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 24-27, 59-62)

Spółka nie posiadała statusu zakładu pracy chronionej. Była pracodawcą tzw. „otwartego rynku pracy”.

(dowód: akta kontroli str. 24-26)

Pracownicy niepełnosprawni z orzeczonym lekkim lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, wykazani przez Spółkę do dofinansowania w latach 2014-2016,

¹⁶ Orzeczenia te wydane były dla 29 pracowników, tj. w latach 2014-2016 w przypadku 7 pracowników obowiązywały (w różnych latach) dwa orzeczenia.

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 stycznia 2009 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 241, ze zm.) — akt obowiązujący do 31.12.2014 r.; Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1988) — akt obowiązujący od 1.01.2015 r. do 30.06.2016 r. oraz Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2016 r. w sprawie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 951).

¹⁸ W przypadku jednego z nich nie występowano o dofinansowanie od października 2015 r., podczas gdy orzeczenie o niepełnosprawności (z 15.04.2015 r.) obowiązywało do 30 kwietnia 2017 r., natomiast w przypadku drugiego z nich, nie występowano od stycznia 2017 r. pomimo obowiązywania orzeczenia (z 22.04.2016) do 22 kwietnia 2021 r.

poza jedną osobą¹⁹, nie posiadali ustalonego prawa do emerytury²⁰. Nie zachodziła przesłanka do wyłączenia dofinansowania wskazana w art. 26a ust. 1a1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji.

(dowód: akta kontroli str. 157-265)

Spółka nie ubiegała się, na podstawie art. 26 i 26e ustawy o rehabilitacji, o zwrot dodatkowych kosztów pracodawcy, wynikających z zatrudnienia osoby niepełnosprawnej. Nie zawierała również umów o dofinansowanie wynagrodzenia pracowników ze środków publicznych (np. prace interwencyjne z powiatowymi urzędami pracy).

(dowód: akta kontroli str. 24-26, 266-269)

W latach 2014-2016 osoby niepełnosprawne objęte kontrolą były zatrudnione w Spółce na następujących stanowiskach pracy: pracownik dozoru, pracownik gospodarczy, pomocnik wydziału rozbioru, magazynier – kontroler, referent ds. transportu, operator maszyn – mechanik, magazynier części zamiennych, pracownik pralni, mechanik, myjkowy, pakowacz, referent administracyjno – biurowy, pracownik ochrony, pracownik produkcyjny.

(dowód: akta kontroli str. 270-278)

Prezes Zarządu wyjaśnił „(...) zatrudniając osoby niepełnosprawne w naszym zakładzie kierujemy się głównie tym, aby zatrudniony pracownik pracował na takim stanowisku pracy, na którym jego niepełnosprawność nie będzie stanowiła przeszkód w wykonywaniu powierzonych zadań. Do każdego pracownika podchodzimy indywidualnie uwzględniając jego potrzeby oraz ograniczenia, które wynikają z jego niepełnosprawności oraz zaleceń lekarza medycyny pracy. Nasi pracownicy niepełnosprawni wykonują zazwyczaj zróżnicowane czynności zawodowe mieszczące się w kategorii pracy lekkiej, która nie wymaga wprowadzenia zmian na stanowisku pracy (...). W latach 2014-2016, a także obecnie zakład nie zatrudnia pracowników niepełnosprawnych posiadających szczególne potrzeby w zakresie poruszania się (wózek inwalidzki) lub niewidomych”.

(dowód: akta kontroli str. 270-278, 266-269)

W okresie objętym kontrolą Państwowa Inspekcja Pracy (PIP) przeprowadziła w Spółce siedem kontroli w zakresie przestrzegania przepisów, dotyczących następującego zakresu m.in.: legalność zatrudniania cudzoziemców, czas pracy, wynagrodzenia za pracę, postępowania w przypadku występowania wypadków przy pracy, oceny ryzyka zawodowego, bezpieczeństwa użytkowania maszyn i urządzeń technicznych, prowadzenia szkoleń bhp (kontrole dotyczyły również pracowników posiadających orzeczenie o niepełnosprawności).

W jednym z protokołów kontroli wskazano, że stwierdzono przypadki, iż pracodawca pracownikom posiadającym orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, którym lekarz nie wyraził zgody na pracę w porze nocnej i godzinach nadliczbowych, nie zaznaczył tego w informacji o warunkach zatrudnienia, o których mowa w art. 29 § 3 kodeksu pracy. Zgodnie z protokołem kontroli, wynagrodzenia skontrolowanych pracowników wypłacane były na rachunek bankowy. PIP stwierdziła ponadto nieterminowo opłaconą składkę na fundusz pracy.

¹⁹ Sprawa opisana w części „ustalone nieprawidłowości”.

²⁰ Co zostało ustalone na podstawie informacji przekazanych w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) oraz Zakład Emerytalno Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (ZER).

Zgodnie z przekazanymi do PIP informacjami, zalecenia pokontrolne zostały przyjęte do realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 596-715)

W latach 2014-2016 inne organy kontroli nie przeprowadzały w Spółce kontroli, dotyczących dofinansowania wynagrodzeń osób niepełnosprawnych. Były natomiast przeprowadzane postępowania sprawdzające w rozumieniu art. 26a ust. 9b ustawy o rehabilitacji, za miesiące: sierpień, wrzesień, październik, grudzień 2013, styczeń, luty, marzec 2014 r. oraz sierpień i listopad 2015 r. W wyniku tych postępowań, w sześciu miesiącach wskazanych na str. 4 wystąpienia pokontrolnego, wstrzymane zostało dofinansowanie ze środków PFRON.

(dowód: akta kontroli str. 24-26, 29-53, 595)

*Ustalone
nieprawidłowości*

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie od września 2013 r. do marca 2014 r. Spółka wnioskowała o wypłatę dofinansowania z PFRON na pracownika²¹ o lekkim stopniu niepełnosprawności, który posiadał ustalone prawo do emerytury (od 2 maja 2010 r.) pomimo tego, że w oświadczeniu podpisanym w dniu zatrudnienia (17 września 2013 r.) wskazał, że pobiera emeryturę. Fakt nabycia prawa do emerytury, został również potwierdzony przez ZUS w trakcie kontroli NIK²².

(dowód: akta kontroli str. 24-26)

Zgodnie z art. 26a ust. 1a¹ pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, miesięczne dofinansowanie nie przysługuje na pracowników zaliczonych do umiarkowanego lub lekkiego stopnia niepełnosprawności, którzy mają ustalone prawo do emerytury.

Łączna kwota wnioskowanego dofinansowania wynosiła 2.715,72 zł, z czego Spółka otrzymała 840 zł, natomiast wnioskowana pozostała kwota 1.875,72 zł (za miesiące wrzesień, październik i grudzień 2013 r. oraz styczeń i luty 2014 r.) została wstrzymana, z uwagi na odmowę przez PFRON wypłaty miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych²³. Opis złożonych przez Spółkę odwołań od tych decyzji oraz wydanych przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej decyzji²⁴ uchylających zaskarżone decyzje w całości i przekazujących sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji, zawarty został w części III wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 54-58)

Zgodnie z wyjaśnieniami Prezesa Zarządu Spółki, wnioskowanie o dofinansowanie wynagrodzeń pracownika niepełnosprawnego z ustalonym prawem do emerytury spowodowane było błędem ludzkim.

(dowód: akta kontroli str. 24-27)

2. Spółka nie wywiązała się z obowiązku terminowego²⁵ opłacenia pochodnych od wynagrodzeń pracowników Spółki w postaci składek ZUS²⁶ za miesiące: luty, marzec i czerwiec 2014 r., luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec i sierpień

²¹ Z.D.

²² Na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

²³ W uzasadnieniach decyzji organ I instancji wskazał, że z dokumentacji będącej w posiadaniu PFRON wynika, że składki ZUS od wynagrodzeń za ww. miesiące nie zostały w całości opłacone w terminie.

²⁴ Decyzje z dnia 21 grudnia 2016 r., 9 stycznia 2017 r. oraz 17 stycznia 2017 r.

²⁵ Spółka dokonywała wpłat należnych składek w postaci kilku odrębnych transz, z których część uregulowano w wymaganym terminie.

²⁶ ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, FP, FGŚP i/lub fundusz emerytur pomostowych.

2015 r. oraz lipiec, sierpień, wrzesień i październik 2016 r. Stwierdzone opóźnienia, wyniosły od 1 do 74 dni w stosunku do terminu określonego w art. 47 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych²⁷.

(dowód: akta kontroli str. 290-476)

Stosownie do art. 26a ust. 1a¹ pkt 3 ustawy o rehabilitacji, miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego nie przysługuje, jeżeli miesięczne koszty płacy (wynagrodzenie brutto oraz finansowane przez pracodawcę obowiązkowe składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe, obowiązkowe składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych) zostały poniesione przez pracodawcę z uchybieniem terminów, wynikających z odrębnych przepisów, przekraczającym 14 dni.

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że opóźnienia płatności ZUS były spowodowane obiektywnymi czynnikami biznesowymi takimi jak stosowane terminy płatności dla dostawców żywca wołowego oraz odbiorców wyrobów Spółki. Jednocześnie podkreślił, że nieterminowość ponoszenia kosztów płacy pracodawcy dotyczyła wyłącznie pracowników pełnosprawnych, a Spółka terminowo realizowała wypłaty wynagrodzeń pracowników (do 10 dnia każdego miesiąca), a następnie koszty płacy pracowników niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 266-269)

W przypadku dwóch szczegółowo skontrolowanych miesięcy (sierpień 2015 r. i październik 2016 r.), uwzględniając całą wysokość miesięcznego zobowiązania wobec ZUS, nastąpiło uchybienie terminu określonego w art. 47 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych:

1) Wysokość należnych składek za sierpień 2015 r. naliczonych od wynagrodzeń wszystkich pracowników wyniosła bowiem 670,3 tys. zł z tytułu ubezpieczeń społecznych oraz 212,5 tys. zł z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych. Składki należne od wynagrodzeń osób niepełnosprawnych wyniosły: z tytułu ubezpieczeń społecznych 41,2 tys. zł., a z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych 15,2 tys. zł. Spółka, 29 września 2015 r., tj. z zachowaniem terminu z art. 26 ust. 1a¹ pkt 3 ustawy o rehabilitacji dokonała na wyodrębnione konta w ZUS wpłaty odpowiednio 90 tys. zł i 30 tys. zł. Dokonując ww. wpłaty, zadeklarowanej następnie, jako wpłata za osoby niepełnosprawne, Spółka posiadała w tym dniu zaległości w opłacaniu składek za miesiąc poprzedni. Za lipiec 2015 r. wpłaty składek należnych dokonano w dniach 14, 27 i 28 sierpnia 2015 r., a następnie 21 i 22 września oraz 6, 7, 8 i 12 października 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 292, 307-322, 422-434)

2) Wysokość należnych składek za październik 2016 r. naliczonych od wynagrodzeń wszystkich pracowników wyniosła 797,3 tys. zł z tytułu ubezpieczeń społecznych oraz 242,3 tys. zł z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych. W przypadku wynagrodzeń osób niepełnosprawnych składki należne za ten miesiąc wyniosły: z tytułu ubezpieczeń społecznych 63,7 tys. zł, a z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych 15,8 tys. zł. Spółka, 15 listopada 2016 r. dokonała wpłaty na wyodrębnione konta w ZUS kwot 95 tys. zł i 40 tys. zł. Dokonując ww. wpłaty, Spółka posiadała na ten dzień zaległości w opłacaniu składek za miesiąc poprzedni. Za wrzesień 2016 r. wpłaty składek należnych dokonano w dniach 14 października 2016 r. oraz 3, 15, 21 i 28 listopada 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 293, 323-332)

²⁷ Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.).

Spółka skierowała do ZUS pisma, w których wskazała, że za osoby niepełnosprawne składki opłacane były w terminie określonym w art. 47 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych lub z opóźnieniem nieprzekraczającym 14 dni. Pismo wskazujące, że dokonane 29 września 2015 r. wpłaty z deklaracji DRA 08/2015 zaliczyć należy na poczet należności dotyczących pracowników niepełnosprawnych, Spółka wysłała do ZUS dopiero 4 stycznia 2016 r. Również w przypadku wpłat z deklaracji DRA 10/2016, które zostały dokonane 15 listopada 2016 r., pismo informujące o przeznaczeniu, tj. zaliczeniu tych wpłat na poczet należności dotyczących pracowników niepełnosprawnych, Spółka wysłała dopiero 2 grudnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 333-334, 454-459)

Do należności z tytułu składek stosuje się wskazane w art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa²⁸. Zgodnie z dyspozycją art. 62 § 1 Ordynacji podatkowej, jeżeli na podatniku ciąży zobowiązanie z różnych tytułów, dokonana wpłata, z zastrzeżeniem § 2, zalicza się na poczet podatku, poczynwszy od zobowiązania o najwcześniejszym terminie płatności, chyba że podatnik wskaże, na poczet którego zobowiązania dokonuje wpłaty. Wskazanie to nie będzie jednak skuteczne, jeżeli płatnik opłaca i przekazuje składki niezgodnie z przepisami ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W stwierdzonym stanie faktycznym brak jest zatem podstaw do wskazania na które zobowiązania ma być zaliczona wpłata. ZUS dokonuje z urzędu rozliczenia wpłat proporcjonalnie na konta wszystkich ubezpieczonych (pełno- i niepełnosprawnych), zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych²⁹.

Nieterminowe regulowanie zobowiązań z tytułu kosztów płacy od wszystkich pracowników Spółki, stanowiło przyczynę odmowy przez Prezesa Zarządu PFRON wypłaty Spółce miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Wprawdzie Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jako organ II instancji uchylił ww. decyzje, to jednak według stanu na dzień zakończenia kontroli NIK, Spółce nie zostało wypłacone stosowne dofinansowanie (PFRON prowadził kolejne postępowania w sprawie wstrzymanego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników Spółki).

(dowód: akta kontroli str. 29-53, 279-283)

²⁸ Dz. U. z 2017 poz. 201 ze zm., dalej: Ordynacja podatkowa.

²⁹ Dz.U. z 2008 Nr 78 poz. 465, ze zm.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, NIK, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁰, wnosi o:

- 1) zwrot dofinansowania do wynagrodzeń pracownika niepełnosprawnego z ustalonym prawem do emerytury oraz dokonanie odpowiednich korekt dokumentów rozliczeniowych w tym zakresie,
- 2) zapewnienie terminowych wpłat składek ZUS od wynagrodzeń pracowników Spółki.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 8 sierpnia 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler:

Izabela Chlebowska-Gąsczyk
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor

z up. Grzegorz Malesiński
Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
Podpis

³⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.